

POPUSZCZAĆ (31) *vb impf i pf*

impf (30) [w znac. **I.**], *pf* (1) [w znac. **II.**].

o oraz a jasne.

inf popuszczać (7). ◇ *praes i fut 1 sg* popuszczam (8). ◇ *3 sg* popuszczą (4). ◇ *1 pl* popuszczamy (1). ◇ *2 pl* popuszczacie (1). ◇ *3 pl* popuszczają (4). ◇ *praet 1 sg m -m* popuszcział (1). ◇ *imp 2 sg* popuszczaj (1). ◇ *con 3 pl m pers by* popuszczali (1). ◇ *part praes act* popuszczając, popuszczając *Mącz* (2:1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w. s.v. popuścić.

I. impf (30) :

1. *Poluźniać, rozluźniać; indulgere Mącz, Cn; relaxare Calep, Cn* (18) : *Indulgeo, Dopufzczam/ Przeglądam/ Niedzierzę ná wódzy/ popufzczam/ też piluyę álbo ítrzegę. Mącz* [169]a; *Calep* 908a.

popuszczać czemu (żywotne) (2): *Bom był wliadł bárzo z prętká ná koniá biftrego/ Nie tráfiwízy munftuku nań powściągłiwego. Przeto fię porwał ź [!] mieyfcá bárzo harko ze mną/ Zem mu iákby popufzcział CzahTr C3v; KlonWor* 55.

Zwrot: »popuszczać wędy« = puszczać sławik z prądem (1): *Ták rybitwi płóćicom popufzczáią wędy: A rybá fię obráca zá ponętą wíżędy. KlonWor* 55.

Przen (12) :

W przeciwstawieniu: »powciągać ... popuszczać« (1): *Habenas reducere vel remittere, Powciągać y popufzczáć wódze. Mącz* 150d.

Zwroty: »wodze, wodz(ow) (a. wodzej), wędzidla popuszczać« [w tym: *komu, czemu* (7)] = *habenas reducere (a. remittere), indulgere Mącz, Cn; habenas effundere (a. permittere), laxare (a. dare) frena, nimis liberaliter habere, relaxare Cn* [szyk zmienny] (5:2:1): *KromRozm II* a3v; tego nyemáła potrzebá yeft/ áby [rodzice] dzyeći fwe karáli/ wodzow im nye bárzo popufzczáli *GliczKsiąż* F7; *RejWiz* 44; *Mącz* 150d, [169]a [2 r.]; *A co Páwłá przypominałz gdzie mowi/ Bo ináczey mufielibyście z swiátá wyniść/ iákoby go ták rozumiejąc: żeby on nam tymi łowy wodze popufzczáć miał/ żeby nam wolno było swiátu fie temu przypodobywać CzechRozm* 230; *A przedsię nietylko ci [od cnoty i od męstwa dalecy są] ktorzi krzywdą iáką wzbudzeni popędliwości fwey wodze popufzczáią [affectui suo indulgendum] iz fię młzczą ále y drudzy [...] ktorzy ludziom iuż zaiątrzonym [...] dodawáią [...] potuchy. ModrzBaz* 62v, 80v.

»popuszczać wolniej« (1): *A niechay ci to złęgo wątpienia nieczyni/ iz ná iednym mieyfcu miarę przykázuię/ á ná drugim nieiáko popufzczam wolniey SienLek* 10.

a) Poblązać, rozgrzeszać (2) :

popuszczać komu (1): *GliczKsiąż* D6v cf *»popuszczać a swej wolej dozwałać«.*

Szeregi: »ani popuszczać ani pofolgować« (1): *Bo gniew iz yeftł yáko ogyeń rozżarzyły/ w ktory gdi co wrzuca/ wnet fie ípali á ípłonyeye/ thák on [ojciec] nye może nigdi áni popufzczáć áni pofolgować. GliczKsiąż* G3.

»popuszczać a swej wolej dozwałać« (1): *NYemáło naydzie tákich rodzicow/ kthorzy dzyecyom fwym yáko młodzyuchnym yeftcze/ á o rzeczách nyewyádomym/ wiele názbyt popufzczáją/ á fwey wolej dozwaláją GliczKsiąż* D6v.

a. Zezwalać (2) :

popuszczać czego (1): Bo iefli kto pod zasłoną pokoiu gotuie przeciwko nam woynę/ ztymci nieieft prawdziwy pokoy: ále czem dłużzey iemu od woyny przewłoki popuśczią/ tym gotowfzy y potężnieyfzy ná woynę będzie. *ModrzBaz* 103.

Zwrot: »wiele sobie popuszczać« = *pozwalać sobie na wiele (1)*: Ale yze sprawata wiecey się Rptej tyce, nizeli nas, nie zdasię nam tak wiele sobie popuszczać teraz iz bychmy wtym vprzedzić mieli zdanie Senatorow naszych *ActReg* 126.

2. Przesztać, zaprzestawać; deserere, desinere, quiescere, supersedere (5) : Desino, Przesztać/ kończyć/ popuścziam. *Mącz* 395c; Deserit amicus amicam, Popuśczi niedba więcej. *Mącz* 387d, 341c.

popuszczać czego (2): Rudimentum ponere, Począć się wuczać/ wkładać w nauki/ profity y grubstwá popuśczić. *Mącz* 359c, 380d.

3. Pozbywać się (4) :

W przeciwstawieniu: »popuszczać ... brać« (1): Per intervalla, Przes chwilki odpocziwając y tedy y owedy popuścziąc á zaś bierząc. *Mącz* 475a.

Zwrot: »popuszczać od ręki precz« (1): Haec raptim scripsi, Ná przęć/ popuścziąc od ręki precz. *Mącz* 346a.

a. Sprzedawać (2) :

Zwrot: »popuszczać pr(z)ecz do ludzi« [*w tym: czego (1)*] (2): Distraho, Rodzieram [!]/ rozpráwiam. *Metapho*. Popprzedawam/ odbywam kupiey/ popuścziam precz towáru do ludzi. *Mącz* 461d; Vendax, Który rad przedáye/ nie rad długo chowa/ popuśczi precz do ludzi. *Mącz* 479c.

4. Spuszcząć, zniżać (1) : Demitto, Z wierfzchu puścziam/ popuścziam. *Mącz* 226a.

5. Zamieniać, zmieniać [na co] (1) : A wízákże gdzie ná przerzeczonych Nowinach nam dzieięciná ínopowa bylá płáconá/ iefcze ná przyfzłé czáfy ná wieki płácona ma bydz: áni iéy dla tego popuścziamy ná Wierdunki [*nec ipsam, propter hoc, remittimus ad Fertones JanStat* 230]. *SarnStat* 188.

6. Prawdopodobnie: Dokuczać, nękać, gnębić (może błędnie zamiast „poduszczać”) [komu] (1) : Stimulus per translationem, Wízfítko to co kogo vpychá/ doliega/ dokucza/ popuśczi á doymuye komu. *Mącz* 415d.

II. pf Puścić wolno wielu [kogo (pl)] (1) : thich ktorich popuścziacie przikazvyem wam abífzie dobrowolnie puścziły będą ly chcieli po swej dobrej woley wpansthwye náfchim myefzkacz *LibLeg* 10/59v.

Synonimy: **I.1.** *folgować, pofolgować; a.* *dozwalać, pozwalać, przyzwalać, zezwalać; 2.* *przesztać; 3.* *pozbywać; a.* *popprzedawać, przedawać, zbywać; 5.* *zamieniać.*

Formacje współrdzenne cf PUŚCIĆ.

Cf POPUSZCZAJĄCY, [POPUSZCZANIE], POPUSZCZANY